

δρθαλμοί σου εῖναι καλλίτεροι τῶν ἴσικῶν μους ἀλλά, διὸ τὸ ἄλλα δύναμαι εἰσέτι νὰ φροντίζω ἐγώ.

Παρῆλθον σχεδόν ἐπτὰ ἔτη γωρίς νὰ ἰδῃ τὸν εἰόν της Γεώργιον, τὸν ἀδιαλήπτιον ἐν πολέμῳ καταγινόμενον. Τελοσπάντων, ἀφοῦ τὸ συμμαχικὸν στρατεύματα ἐπέστρεψαν ἐκ τοῦ Νεοβεράκου, δὲ Οὐασιγκτων ἐδυνήθη νὰ ὑπάγῃ εἰς Φριδερικούσιργον. Προτεμψε δὲ ταχυδρόμον νὰ ἐρωτήσῃ τὴν μητέρα του πῶς ήθελε νὰ τὸν δεχθῇ.

— Μόνον, ἀπήντησεν ἡ μήτηρ.

Καὶ δάργιστράτηγος τῶν ἀμερικανικῶν στρατευμάτων, δὲ στρατηγὸς τῆς Γαλλίας, δὲ ἐλευθερωτῆς τῆς πατρίδος του, δὲ ἥρως τοῦ αἰῶνος, μετέβη πεζὸς εἰς τὸν οἰκου ἐκείνης, ἥν ἐθεώρει, κατὰ τὴν ἴδιαν του ἔκρησιν, «δῆγι μόνον ὡς δότειραν τῶν ἡμερῶν του, ἀλλ᾽ ἀκόμη καὶ τῆς δόξης του.

«Η κυρία Οὐασιγκτων ἐδέχθη τὸν υἱόν της μὲ τρυφερότητα μεγίστην· ἀλλ᾽ οὐδαμῶς ὁμιλῆσε περὶ τῆς δόξης, ἥν πρὸ δλίγου ἐκτήσατο· δὲ τι ἀν ἐπραξεῖ τῆς ἐφρίνετο ἀπλούστατον.

— Τῷ ἐδίδαξα τὴν ἀρετὴν, ἐλεγε, καὶ ἡ δόξα δὲν εἶναι ἄλλο, παρὰ συνέπεια ταύτης!

Τῷ ὡμίλησε περὶ τῶν ἀρχαίων φίλων της, δυομάζουσα αὐτὸν μὲ τὸ ὄνομα, διπέρ τῷ ἐδίδε εἰς τὴν παιδικήν του ἡλικίαν, καὶ οὐδὲ καὶ ἀπαξ ἐξέτασε περὶ τῶν τιμῶν, τὰς δοπιαὶς πανταχόθεν ἀπένειμον εἰς τὸν ἐλευθερωτὴν τῆς Ὀμοσπονδίας. Ἐν τούτοις προσκληθεῖσα νὰ ὑπάγῃ τὴν ἐσπέραν εἰς τὸν χορὸν, τὸν διδόμενον ὑπὸ τῶν συμματριώτῶν της, πρὸς τιμὴν τῶν νικητῶν τῆς Κορυνουάλλης, τὸ ἐδέχθη.

— Αἱ ἡμέραι τοῦ χοροῦ παρῆλθον πλέον ἀπ' ἐμοῦ, εἶπεν αὖτη· πλὴν νομίζω ἐμαυτὴν εὐτυχῆ, συμμερίζομένη τὴν κοινὴν ἀγαλλίασιν.

Οἱ γάλλοι ἀξιωματικοί, οἱ συμμετασχόντες εἰς τὸ τῆς ἐλευθερωσεως στράτευμα, μὲ μεγίστην ἀνυπομονησίαν ἐπερίμενον νὰ ἴσωσι τὴν ἔκτακτον αὐτὴν γυναῖκα. Ἐνεφανίσθη δὲ αὕτη ἐν τῷ μέσῳ τοῦ χοροῦ, ἐνδεδυμένη τὸ παλαιὸν ἔνδυμα τῶν βιργινιανῶν, καὶ στριζομένη ἐπὶ τοῦ βραχίονος τοῦ Οὐασιγκτωνος, ἐδέχθη τὰς προστρήσεις ἀπάντων μετ' ἀγαθότητος, ἔκαμε γύρους τινὰς ἐν τῇ αἰθούσῃ, καὶ ἐπειτα ἐπέστρεψεν εἰς τὰ ἱδια. Οἱ Γάλλοι ἐθάύμασαν, ἀπαντήσαντες ἐν αὐτῇ τὴν τόσην ἐνύσαιν καὶ τὴν τόσην ἀπλοίστητα τὴν καθίστωσαν, «ὑπερτέρων τοῦ ἴδιου της μεγαλεῖσον. »

Παρατηρῶν δέ τις αὐτὴν μετὰ τοῦ Οὐασιγκτωνος ἐξερχομένην, ἀνέκριξεν·

— Απὸ τοιαύτης μητέρας τοιεῦτοι γεννῶνται υἱοί! Πρὸ τοῦ νὰ ἐπανέλθῃ εἰς τὴν Εὐρώπην, δὲ Λαφαγέτης ὑπῆγει εἰς τὸ Φριδερικούσιργον, ἵνα ἴδῃ τὴν μητέρα τοῦ στρατηγοῦ του· «δῆγησον μενος ὑπὸ τιος ἐγρόνου τῆς κυρίας Οὐασιγκτωνος, λέγει βιογράφος τις, ἀμερικανὸς ἐπλησίαν εἰς τὴν οἰκίαν, δὲ ὁ νεανίκης ἀνέκριξε» — «Ιδού η μάμμη μου. » Ο μαρκέσιος Λαφαγέτης παρειθῆσε τότε τὴν μητέρα τοῦ ἐντίμου τοῦ φίλου του, ἐργαζομένην εἰς τὸν κηπὸν της. «Ο μαρκέσιος τῆς ὅμιλησε περὶ τῶν εὐτυχῶν ἀποτελεσμάτων τῆς ἐτανατάστεως, τοῦ ἐνδόξου μὲλοντος τῆς

» ἀναμορφωθείσης Ἀμερικῆς, καὶ ἀπέδωσε τὸν ἀφειλόμενον τῆς φιλίας καὶ τοῦ θυμασμοῦ διὰ τὸν Οὐασιγκτωνα φόρον. Πλὴν πάντοτε ὄσακις ἔκαμεν ἐπιπλέοντα παινον αὐτοῦ; ἡ μήτηρ του ἀπεκρίνετο διὰ παντελῶς δέν ἐξεπλήγητο διὰ τὰς πράξεις τοῦ Γεωργίου, καθότι τὸν εἶχε γνωρίσει, ἀληθῶς ἀγαθόν. Η Τοσούτον ἡ ἀφελῆς αὖτη φυχὴ ἐννόσεν διη, πᾶσα μεγάλη πρᾶξις προήρχετο ἀπὸ τὴν καρδίαν.

«Ο λαφαγέτης δέ, ἐγκατέλειψε τὴν κυρίαν Οὐασιγκτωνος, παρ' ἀφοῦ τὴν ἐζήτησε καὶ ἐλαβε τὴν εὐχήν της, ὡς ἂν ἦτο ἴδιος αὐτῆς υἱός.

«Ειλεγθεῖσις δὲ Οὐασιγκτων πρόεδρος τῆς νέας Δημοκρατείας, καὶ ἐλθὼν ἵνα ἴδῃ τὴν μητέρα του.

— Ο λαδός, τῆς εἶπε, μὲ ἔκλεξε πρῶτον ἀρχοντα τῶν Ὀμοσπονδῶν Ἐπικρατεῖων, καὶ ἔρχομαι νὰ σὲ ἀποχαιρετήσω· ἀφοῦ ἐκπληρώσω τὰ καθίκοντά μου, θὰ ἐπανέλθω εἰς τὴν Βιργίνιαν.

— Δέν θὰ μὲ εὔρης πλέον! ἀπεκρίθη ἡ μήτηρ· ἀλλ' ὑπαγε, προσφιλέστατε Γεώργιε, ἐκπληρώσων τὸ πεπρωμένον σοι, καὶ εἴη ἡ χάρις τοῦ Υψίστου μετὰ σοῦ.

Καὶ ταῦτα εἰποῦτα, τὸν ἐνηγκαλίσθη ὁ πρόεδρος ἔμεινεν ἐπιπολὺ μὲ τὴν κεφαλὴν ἐστηριγμένη, ἐπὶ τοῦ ὄμου τῆς γηρεᾶς ἀσθενοῦς, τῆς δοπίας ἡ ἀδύνατος γείρη ἐθώπευε τὴν κεφαλὴν του. «Αφθονα δάκρυα ἐχύνοντο ἐν τῶν δρθαλμῶν του, οὓδον ἐδύνατο νὰ ἀποσποθῇ τοῦ ὑστάτου τούτου ἐναγκαλίσματος· ἀλλὰ τελοσπάντων ἡ ἥρωϊκὴ μήτηρ πρώτη ἐπανέλκει τὴν ἀταραξίαν της καὶ τὸν ἀπέλυσεν ἡσύχως.

«Ἀλλὰ τὰ προαισθήματα ταῦτα δὲν τὴν ἡπάτησαν· ἀπέθανε μικρὸν ἐπειτα εἰς ἡλικίαν 85 ἐτῶν. «Εἰς τὰς τελευταίας της ἡμέρας, λέγει δὲ Ἀμερικανὸς βιογράφος, η κυρία Οὐασιγκτωνος διώλει συγχάκις περὶ τοῦ ἀγαθοῦ Γεωργίου, οὐδέποτε δὲ περὶ τοῦ ἐνδέξου στρατηγοῦ. Απέδωκε δὲ τὴν τελευταίαν πνοήν, συνιστώσα εἰς τὴν θείαν πρόνοιαν τὸν υἱόν της καὶ τὴν πατρίδα.

«Η στοιχὴ σταθερότης τῆς ἀξιομνημονεύτου ταύτης γυναικὸς ἦτο πάντοτε συγκερασμένη διὰ τῆς εὐλαβείας· ἀνεύρισκεν ἐν τῇ πίστει αὐτῆς πηγὴν ἀνεξάντλητον παρηγοριῶν, καὶ τὴν τρυφερὰν ἐκείνην γενναιοψυχίαν, ἥτις τὴν καθίσται Χριστιανὴ Σπαρτιάτιδα. Καθεκάστην ἀπεσύρετο εἰς τὴν ἐρημίαν τῶν πεδιάδων, καὶ ἐκεῖ, ἐπὶ παρουσίᾳ τῆς κύστεως, ἔκαμε με συνομιλίαν τινα, καθὼς ἡ ἴδια ἐξεφράζετο, μετὰ τοῦ Θεοῦ, ἐπιχνεύομένη ἀλκωτέρα καὶ πλέον ἐστηριγμένη.

II. H.

ΕΡΓΑ ΚΑΙ ΗΜΕΡΑΙ

Οκτώβριος.

Ίδων πάρεστι καὶ δὲ Οκτώβριος, δὲ τὸν καρπὸν τῆς ἀμπέλου παρέχων, καὶ τὸ νέκταρ τῆς σταρφυλῆς ἀφειδῶς εἰς τοὺς θυητοὺς; στονοχώδων, ἵνα πίοντες καὶ εὐφραινόμενοι τὴν καρδίαν, τοῦ πολυωδοῦ τούτου βίου λησμονῶς; τὰς θλίψεις, κατὰ τὸν Προφητάνατα.

Βλέπετε τὸν νεανίαν τοῦτον, τὸν καλὸν καὶ ἀκματόν, τὸν εἰς τὴν εἰκόνα ἡμῶν παριστάμενον; ἐστεμένην ἔχει τὴν κεφαλὴν καὶ τὰ στήθη μὲ κλῖμα ἀμπέλου, καὶ τὴν γεῖρα ἀνατείνει, κρητῆρα φέρουσαν ἀκράτου μεστόν.¹ Ή ωραία αὐτοῦ κεφαλὴ κλίνει ἐπὶ τοῦ ἑτέρου τῶν ὄψων, εἰ δρθαλμοί του ἐκφράζουσιν ἥδυπαθείαν. . . ἀλλ᾽ ὁ δεῖλαιος ἀγνοεῖ δι τούτην την παθησιαν.

**Θαυμαστὴν ἡ ἀλληγορία αὐτῆς τοῦ Ὁκτωβρίου ! Εἰ-
κονίζει τὰς προσκαίρους τῆς ζωῆς ἥδονάς καὶ ἀπο-
λαύσεις, εἰς τὰς ὁποῖας, παραδίδομενος ὁ ἄρρων, δὲν
βλέπει δύπιλμον δηλωτήριον ὑποκρίπτουσιν.**

Αθώω τις καὶ τρυφέρω καὶ πελυθέλγητος νεάνις,
τῆς ὁποίας ή καρδία κατά πρῶτον ἀνοίγεται εἰς τὸ
πανοθενές καὶ γλυκύτατον τοῦ ἔρωτος αἰσθήμα, συναν-
τά νεανίν εὐθή, ζωὴρόν, περιπαθή, καὶ αὐτοῦ παρου-
σιαζομένου, ή καρδία της πάλλει, ή ψυχή της, ως ἀ-
πλασθεῖσα ἀδελφή τῆς ψυχῆς ἐκείνου, δρυμῇ ἀκάθεκτος
πρὸς αὐτόν· ή νέα τὸν ἀγαπᾷ . . . καὶ φρενεῖ ή ἀθώα,
ὅτι ἐν τῇ ἀγάπῃ ταῦτη συνεκεντρώθη ἢ εὑδαιμονία τῆς
ζωῆς της. ‘Η δύστηνος! . . . Αγνοεῖ δι τὸ ἀγγελο-

έκεινος εἶναι ἀνάθητός τις καὶ ἀπατεών... ως ἀληθῆς ἀνήρ! Φροντικένεται τότε ἡ πρυτερὴ κερδία τῆς παρθένου, πρωώρως γευθεῖσην; τὸν καρπὸν τῆς γνώσεως, καὶ εἰσέργεται εἰς τὴν ζωὴν, μειδίᾳ ἔχου-
τα εἰς τὰ γέλον, καὶ ψεῦδος, ἀπάτην ἐν τῇ κερδίᾳ.

Καὶ ὁ νέος ἐκεῖνος, ὃ εὐγενῆς καὶ ἐθιστιώδης, δῶς παιδίον ἀπλοῦς καὶ ἄκακχος, προστρέψοις λατρείαν ἀπειρον, διατελήτεις γόργεταν τινὰ γυναικά πιστεύεις εἰς τὰς διαβούλωσεις της καὶ τοὺς ὅρκους· ἀγνοεῖς οὖτις, οὐ γυνὴ ἐκείνη εἶναι ὅλη ἀπάτη, οὐτὶς ἀπιστος εἶναι ὡς τὸ γυμνό.

« Perfide comme l'onde.

ὅς εἶπεν δὲ Σικελίος.

"Αλλος δε τις" Αγγλος ποιητης και ψυχολογος, ο Coleridge, τουκυ την τινα χρισιν επιφέρει περι των γυναικείων αισθημάτων.

ε Ηολάις, λέγει, συμβούνει αἱ γονίκες νὰ νο-
ο μίζωνται ἐπὶ ἀγαπώσιν, ἀλλὰ τοῦτο εἶναι πλάνη· ἐ-
πιθυμοῦν μόνον νὰ ἀγαπῶνται. Κυρία τις ποιε-
ι πεῖρας καὶ ὑψηλῆς περιωπῆς μὲν ἔλεγέ ποτε. « Αἱ
ἐπιθυμιαὶ τῶν γυναικῶν δὲ εἰναι διτάς φο-

» νοῦσοι οἱ ἄνδρες· μιαρκυρίως ἔχουσιν ἐπιθυμίαν,
» τὰ τὰς ἐπιθυμηῖς καὶ τὰς λατρεύης τὸ ἀρδυρικὸν
» γρῦλλον. »

Κατ' ἐμὲ, ἡ κρίσις αὕτη τοῦ Coleridge εἶναι αὐστηρὰ καὶ ἀδικος, διότι ἑγνώρισα πολλάς γυναικας, μεταξὺ μάλιστα τῶν Ἐλληνίδων, ἀφοσιουμένας ἐντελῶς εἰς τὴν λατρείαν των, ἀναλλοίωτον διατηρούσας πίστιν πρὸς τὸν σύζυγόν των τὸ μνηστήρά των, τὸν ἔκλεκτὸν τῆς καρδίας των, ἀλλ' ἀνέφερον τὴν γνώμην τοῦ Ἀγγλου περὶ γυναικῶν καὶ τὴν ἴδικήν μου περὶ ἀνδρῶν, διὰ νὰ προφυλάξω καὶ τούτους καὶ ἔκεινας ἀπὸ ἐν αἴτημα πολυστένακτον καὶ πλάνον, τοτούτων δὲ δεινῶν, τοσούτων θλιψεων πρόξενον εἰς τοὺς θυητούς.

« Μές μέγα ζεῦ! βροτοῖς Ἑρως κακόν! ... »

εἶπε δικαίως καὶ δὲ Εὔρυπτος.

Ἐν τούτοις, δὲ Σεπτέμβριος μὴν παρῆλθε γόνιμος ὅχι τοσούτων, ὡς δὲ πρὸ αὐτοῦ, συμβάντων. Τὰς μεταβολὰς τῆς γῆς διεδέχθησαν αἱ τοῦ οὐρανοῦ, τὴν ἀστασίαν μάλιστα τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων καὶ λογισμῶν δαιμονίων εἰκονίζοντας. Εἰς τὰς ἀρχὰς τοῦ μηνὸς ὑετοὶ, ψύχος, εὐδία διαδέχοντο ἀλληλα; περὶ δὲ τὰ μέσα δὲ ωραῖος καιρὸς ἐπανῆλθεν καὶ τὸ φθινόπωρον ἐμειδέσαν ίλαρὸν ἐπὶ τῆς χώρας τῶν θεῶν, δὲ περὶ τὸ τέλος αἱ ὥροι καὶ οἱ ἄνεμοι τὴν ἔλευσιν προήγγειλον τοῦ χειμῶνος.

Καὶ ταῦτα μὲν εἰς τὴν οὐράνιον σφάραν, εἰς δὲ τὴν σφαῖραν τῆς πολιτικῆς δύο πρὸ πάντων εἶναι τὰ ἀξιοσημειώτα συμβάντα. Τὸ πρῶτον, ἡ ἑναρξίς τῶν βουλευτικῶν ἐκλογῶν, ἐξ ὧν, ὡς τὰ πάντα οἰονίζονται, θέλουν ἐξέλθειν ἀδρες πολλῷ τῶν προτέρων κάρφοντες. Τὸ Πανεπιστήμιον ἐξελέξατο ἥδη τὸν βουλευτήν του, μεθ' ὅλης τῆς εἰς τὸν σορόν τοῦτον καὶ σπουδαῖον σύλλογον ἀνηκούστης σοβαρότητος, νομιμότητος καὶ εἰρήνης. Τῆς τιμῆς δὲ ταύτης ἡξιώθη δὲ Κ. Γ. Ράλλης, Πρόεδρος τοῦ Ἀρείου Πάγου καὶ καθηγητῆς τοῦ Ἐμπορικοῦ δικαίου, λαχών ψήφων 15 ἐπὶ 27 φυφοφορησάντων, ὃν 10 ἔλαβεν δὲ Κ. Π. Ἀργυρόπουλος.

Τὸ ἔτερον μέγατος καὶ καλῶν ἀποτελεσμάτων φερέγγυον συμβάν εἶναι δὲ διορισμὸς τῶν ΚΚ. Μαυροδάτου καὶ Μεταξᾶ εἰς τὰς Πρεσβείας τῶν Παρισῶν καὶ τῆς Κωνσταντινουπόλεως. Τὸ γεγονός τοῦτο εἶναι τὸ σημεῖον τῆς συνδιαλλαγῆς μεταξὺ τῶν διεκόρων κομμάτων, ἀτινα τὴν δυστυχῆ κοινωνίαν μας κατέτρυχον μέχρι τοῦδε. Οἱ δύο διατάξημοι οὗτοι ἀνδρες, εἰς οὓς προσθετέον καὶ τοὺς ΚΚ. Τριχούπην εἰς Λονδίνον, Ζωγράφον εἰς Πετρούπολιν καὶ Σχινᾶν εἰς Μόναχον, θέλουν ἀντιπροσωπεύειν ἐπαξίως τὸ ἐλληνικὸν ἔθνος εἰς τὰς κυριωτέρας τῆς Εὐρώπης Πρωτευόστας. Τὸ ἐλληνικὸν ὄνομα θέλει ἀνυψωθῆ πάλιν καὶ αἱ ἀδικοι καὶ σφλερχί περὶ αὐτοῦ κρίσεις Εὐρωπαίων τινῶν θέλουσιν ἐκλείψει.

Ἐχω τέλος καὶ τι συμβάν δυστυχές, θλιβερὸν, δχι πολιτικὸν, κατὰ πάντα ἀνέλπιστον νὰ προσθέσω, τὴν αὐτοχειρίαν καλλίστου τινος καὶ ἡσυχωτάτου ἀνθρώπου, φιλοσόφου δημως, φάνεται, διότι βεβαίως ἀπὸ ἔρωτα δὲν ηγούχειρισθη. Οὗτος εἶναι δὲ γνωστὸς βιβλιοπώλης Πουλῆς. Ο ἀνήρ οὔτε λύπας, οὔτε ἀνάγκας ἐφαίνετο ἔχων. Η ζωὴ αὐτοῦ ἦν τακτικωτάτη,

δὲ δὲ χαρακτήρ του γλυκύτατος καὶ μελαγχολικός. Λέγουσιν δὲ τὴν ηγούχειρισθη ἔνεκα κλοπῆς τινος συμβάσης εἰς τὴν οἰκίαν φίλου του, διτις ἀπελθὼν ἐκτὸς τῆς Ἐλλάδος ἵνα δεθῇ μὲ τὰ γλυκύτατα τοῦ γάμου δεσμά, ἀφῆσε τὴν φρουτίδα καὶ φύλαξεν τοῦ οἴκου εἰς τὸν Πουλῆν. Ἡμεῖς δὲν τὸ νομίζομεν. Ο δυστυχῆς Πουλῆς ἔπασχε πρὸ τίνος τὴν ἀδίαν τῆς ζωῆς, εἰχε τὸ ἀγγλικὸν τοῦ spleen πάθος, ὡς δὲ κρίνος τραπεζίτης τοῦ παρόντος φυλλαδίου. Τὸν ἡκουσαν πολλάκις δογματίζοντα καὶ φίλονεικοῦντα, δὲ τὸ βαρυνόμενος τὴν ζωὴν του πρέπει ν' ἀποθνήσκῃ . . . καὶ αὐτὸς βαρυθειεις νὰ τρώγη, νὰ πίνη καὶ νὰ κοιμᾶται, νὰ κοιμᾶται, γά πίνη καὶ νὰ τρώγη, ἀπώλεσεν, δὲ ἄφρων τὴν ψυχὴν του. Ήτο πανταξένος ἐνταῦθα καὶ βεβαίως δὲν θὰ τὸν ἔκλαυτε κάνεις τὸν δυστυχῆ!

Αλλ' αἱ καλαὶ καὶ φιλόκαλαι ἀναγνώστραι δὲν εὐαρεστοῦνται εἰς τὴν μονοτονίαν τῶν πολιτικῶν τούτων συνδιαλέξεων. Τὶ πρὸς αὐτάς ἀν ἡρχίσαν ἡ δχι αἱ ἐκλογαὶ, ἀν οὗτος ἡ ἔκεινος διωρίσθη πρέσβυς; . . . ἀν ἀντιπολίτευσις πλέον δὲν ὑπάρχη, ἀφοῦ δὲ νόμος, δ σκληρὸς νόμος, τὰς ἀπέκλειστε τῶν πραγμάτων; Δὲν ἀγνοοῦμεν δὲ τὸ παρ' ἡμῖν πολλαὶ αὐτῶν ἀναμιγνύονται σφόδρα εἰς τῆς πολιτικῆς τὸν σάλον, ἀλλ' αἱ φιλήσουχοι καὶ χαριτόδρυτοι τῆς Εὐτέρπης ἀναγνώστραι διατριβῶν ζητοῦσιν εὐαρεστοτέρας, διηγήματά τινα ἡ ἀνέκδοτα τὴν περιέργειάν των ἡ τὸ μαγευτικὸν μειδιάμα των προστελκύοντα. Πόθεν πλὴν νὰ πορισθῶμεν ταῦτα; πῶς εἰς τὰ ἀδυτα τοῦ οἰκιακοῦ βίου νὰ εἰσδύσωμεν καὶ τὸ μυστηριώδες αὐτοῦ νὰ διαρρήξωμεν καλυμμα; Πῶς νὰ βεβηλώσωμεν κοινοποιοῦντες πρὸς ἀδιαφόρους τῶν καρδιῶν τοὺς παλμοὺς, τῶν ψυχῶν τὰς παθήσεις; Δὲν τολμῶμεν, ἡ μᾶλλον δὲν ἔχομεν εἰς τὴν ἄψυχον καὶ μονότονον ἐν τῇ ἀρετῇ αὐτῆς κοινωνίαν μας τὰ θελεῖνα ταῦτα συμβάντα.

Οὐτὸς ἐπικαλεσθῶμεν μολαταῦτα τὴν μοῦσαν τῶν ἀνεκδότων, γραῖνην γλωσσαλγῆ καὶ ἀποθνήσκουσαν διὰ τὴν κακολογίαν· ἵνως αὖτη κατέπιν μᾶς ἐμπνεύσει.

Μέχρι τούτου θελούμεν προτάξει σκέψεις τινας περὶ τῆς ἀρετῆς τῆς κοινωνίας μας.

Οὐπως τὸ ψεῦδος λέγουσιν, δὲ τι εἶναι τὸ ἀλας τῆς ἀληθείας, διότι τίς δὲν βρύνεται καὶ δὲν χασμᾶται ἐπὶ τέλους ἀκούων ἀπὸ σόματος ἀλλου τὴν ἀλήθειαν, πάντοτε τὴν ἀλήθειαν, καὶ μόνη τὴν ἀλήθειαν καὶ οὐδὲν ψεῦδος, οὗτος καὶ ἡ ἀρετὴ, μόνη ἡ ἀρετὴ. πάντοτε ἡ ἀρετὴ κατατὰ μονότονος καὶ δύληρα, ἀν δὲν ποικιλητὴ αὐτὴν ἐνίστε καὶ σκανδιλώδες τι γεγονός. Παράδειγμα δὲ ἀρχαῖος ἔκεινος χωρικός τῶν Ἀθηνῶν, δ γράψας τοῦ Αριστεῖδου τὸ ὄνομα εἰς τὸ δέρακον, διότι ἐνοχλεῖτο ἀκούων αὐτὸν ὑπὸ πάντων δίκαιον προσαγορεύομενον. Ἐτερον ἰσχυρὸν τῆς δοξασίας μου ταύτης ἐπιχείρημα εἶναι τὸ ἔζης. Μᾶς ἀρέσκει, μᾶς θέλει, μᾶς γοητεύει ἡ καλλονή. Ἐνώπιον ώραίου ἀνδριάντος, τερπνῆς φύτεως, περικαλλοῦς γυναικίδος ἡ καρδία ἡμῶν σκιρτᾷ ὑπὸ ἥδονῆς καὶ εὐφροσύνης, ἀλλ' ἀν τὰ πάντα ἡσαν περιβεβλημένα τὴν ἐντέλειαν ταύτην, ἀν δλαι αἱ γυναικίδος ἡσαν ώραῖαι, οὐδεμία δὲ δυτειδής, τότε ἡ καλλονή των ἡθελευ μᾶς κορέσει, τό-

τε δέν ηθέλομεν διακρίνει τὸ ὡραῖον ἀπὸ τοῦ ἀσχήμου. Αἱ ἀντίθεσις λοιπὸν αὐται εἴναι τοσοῦτον ἀπαρχίητοι διὰ τὴν τέρψιν ἥσυχοι καὶ τὴν διδοττακήιαν τῶν αὐθεόπων, ὡστε ἀν δὲν ὑπῆρχον ἐκ φύσεως; Ηθέλον ἐπινοηθῆ. Καὶ ή καλλονή ἄνευ τῆς ἀσχημίας, καὶ ή ἀληθεία ἄνευ τοῦ φεύδους, καὶ ή ἀρετὴ ἄνευ μικρῶν κακιῶν, οὔτε καλλονή, οὔτε ἀληθεία, οὔτε ἀρετὴ ηθελον λέγεται.

Ίδου διατὶ δὲν εἶμαι ἐγὼ κεκρυγμένος ἔχθρὸς τοῦ φεύδους, τῆς κακίας καὶ τῶν μὴ ωρχίων γυναικῶν. Ίδου διετὶ δυτανατχετῶ κατὰ τῆς κοινωνίας μας, καὶ διτάξις λαμβάνω τὸν καλλαμον μὲν σκοπὸν νὰ διακοινώσω τὶ ἄξιον τῆς περιεργίας τῶν ἀναγνωστριῶν μου, δὲν βραδύνω ν' ἀποδυσπετήσω καὶ μακράν ν' ᾔψυχο καὶ κάλλαμον καὶ χάρτην.

Αν τὰς ὑποθέσεις μου εἰήτουν ἐντὸς τῆς πολιτεκῆς σφαίρας μας, ὦ! δὲν ηθελα ἔχει βεβαίως σπασθὲν ἀντικείμενων. Κατὰ τοῦτο τούλαχιστον ἡ κοινωνία μας εἴναι φύρμα ἀρετῶν καὶ κακιῶν, πατριωτισμοῦ καὶ ἰδιοτελείας, μετριότητος καὶ μικρότητος, ἐν ἐλλείψει τοῦ μεγαλείου. Πλὴν ή πολιτικὴ δὲν εἴναι ἡ λύρα τῆς ἀρεσκείας μου, δὲν εἴναι ή μοῦσα τῶν ἐμπνεύσεών μου. Ζητῶ τὰ ἀντικείμενα τοῦ λόγου εἰς τὸν κοινωνὸν βίον, δημοσίων δὲν τὰ εὑρίσκω. Μονοτονία μονοτονίων, θέλω κραυγάσει κ' ἐγὼ ὡς τὴν ματαύτητα ὁ Ἐκκλησιαστής, τὰ πάντα μονοτονία! Όπου κατακλιθῇ τις ἔκει καὶ ἔγειρεται, θέλων ἐξέλθῃ ἔκει καὶ ἐπιστρέψει, ἀν ἀρρέθωνισθῇ νέαν τινα είναι βεβαίως, διὰ δὲν ὑπάρχει φόδος μὴ τὴν νυμφευθῆ ἄλλος. Εἴχε λοιπὸν δίκαιον ἡ περιώνυμος πριγκιπεσσα Μπελτζογιόζο, διὰν ἀπεκάλη τὴν κοινωνίαν μας βάρβαρον.... αὐτῇ, ητις ἔγειθη κατὰ κόρον τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, καὶ εἰτρυφά ηδη ἐν Γουρκίᾳ ἐν μέσῳ χαρεμίων, ἕρωτασ εὐθόλμως τὸν ναργιλέν καὶ τὸ σπιόν. Πρὸς ἀπόδειξιν τῶν λόγων μου θέλω σᾶς διηγηθῆ τὸ ἔξης ἀνέκδοτον.

Νέος τις πλούσιος, σπουδιός καὶ κουψός ηθατο κέρης ἐπίστης πλουσίας καὶ νερᾶς. Οὐ νέος καθεκάστηρ μετέβαινεν εἰς τῆς μνητῆρος του καὶ περὶ τῆς μελλούσης εὐδαιμονίας των, τῶν μελλόντων σχεδίων των συνδιελέγετο. Τὰ πάντα λοιπὸν ὥδεσυν κατ' εὐχὴν, καὶ ἐντὸς δλίγου ἐτελεῖτο ὁ γάμος.

Μιχ τῶν ἡμερῶν ή μήτηρ τῆς νέας, ἀποτεινομένη πρὸς τὸν μελλόντυμφον.

— Κύριε, τῷ λεγει, ή κόρη μου ἐπιθυμεῖ αὔριον νὰ ἔξελθῃ εἰς περίπατον ἐλπίζουμεν, διὰ θέλετε ἔλθει μὲν ἡμᾶς.

— Μετὰ πάσης χαρᾶς, Κυρία μου, ἀποκρίνεται ὁ ἐρωτόληπτος νέος.

— Σᾶς περιμένομεν λοιπὸν αὔριον εἰς τὰς πέντε.

— Είμαστε εἰς τὰς διαταγγάς σας, κυρία μου.

Καὶ τεῦτα εἰπών ὁ νεανίας ἀνεγέρθης ὑπόπτερος καὶ περιχαρής, διότι ἡλπίζει εὐχερεστὸν μετὰ τῆς μνητῆρος του τὴν διατριβήν.

Τὴν ἐπαύριον, ὁ νεανίας, ἀνυπομόνως περιμένων τὴν πέμπτην ὥραν, πηγαίνει, ἔρχεται, περιφέρεται εἰς τὴν πόλιν καὶ κατὰ κακὴν τύχην φθάνει εἰς τὸ ἴπποδρό-

μιον, δηπού δὲν πολοχαγὸς. Γάλη ητοιμάζετο νὰ διφωθῇ μὲ τὸ ἀερός τον του. Οὐ νέος εἰσέρχεται, διὰ νὰ διατηρεῖσθαι τὴν ὥραν του. Αἱ προετοιμασίαι τῆς ἀναβάσεως ἀποροφῶσι τοσοῦτον τὴν προσοχήν του, ὡστε, διὰν δὲν ἀερονάυτης προσκαλῇ τὸν θέλοντα νὰ εἰσέλθῃ μετ' αὐτοῦ εἰς τὸ σκάφος του, ὁ νέος, ἐπιθυμῶν νὰ μανθάνῃ, παρουσιάζεται καὶ ἀναβάνει εἰς τὸ ἀερόστατον. Αἴφνης ἐνθυμήθη τὴν ὑπόσχεσίν του· βλέπει τὸ ὠρολόγιόν του. Τέσσαρες καὶ ἡμίσεια!

— Σταθῆτε . . . κράζει ἔντρομος. Ἀλλὰ ποῦ! . . . τὸ ἀερόστατον ὑψώνται καὶ διὰ μηνοτήρο πλέει εἰς τοὺς ἀέρας . . .

— Εἰ, τούτοις φθίνουσιν αἱ πέντε, καὶ ἡ νεανίς περιμένει τὸν μηνοτήρα της· σημαίνουσιν αἱ ἔξι καὶ αὐτὸς δὲν φρίνεται. Η νέα δργίζεται καὶ τὴν δικαίαν δργήν αὐτῆς συμπεριέζεται καὶ ἡ μήτηρ.

— Χαρά' τὸν μηνοτήρα! κραυγάζουσιν θυγάτηρ καὶ μήτηρ ἀξιόλογος, μα τὴν ἀλήθειαν! . . .

— Αλλὰ φθάνει καὶ ἡ ἔβδομη, καὶ διὰ νέος δὲν φρίνεται ἀκόμη.

— Βεβαίως, θὰ τῶ συνέβῃ δυστυχημά τι, λέγει ἐπὶ τέλους ἀνήσυχος ἡ μηνοτήρ. Τί νὰ ἔπαθε; . . . που νὰ ἔχει; . . . τί νὰ καμη; . . .

— Ανελήφθη εἰς τὸν οὐρανούς, κυρία, ἀποκρίνεται φίλος τις τῆς οἰκίας, εἰσελθὼν κατ' ἔκεινην τὴν στιγμήν. Ήμην εἰς τὸ ἴπποδρόμιον καὶ τὸν εἶδον εἰσελθόντα εἰς τὸ ἀερόστατον τοῦ Κ. Γάλ.

— Εἰς τὸν οὐρανούς! ἐκρωνῇ ἡ νεανίς, ἐνῷ ἐγὼ τὸν περιμένων ἐπὶ τῆς γῆς! Ω! δὲν τὸν νυμφεύσουμε! . . . Δὲν θέλω σύζυγον ὑψώμενον εἰς τὰς νεφέλας· αἱ ὑπάγη καὶ πίσω ἀπὸ τὸν ήλιον . . .

— Η μήτηρ συμφωνεῖ κατὰ πάντα μὲ τὴν γνώμην τῆς θυγατρός της, καὶ τὴν ἐπιοῦσαν ὁ κύριος λαμβάνει ἀντὶ δακτυλίου δῶρον μεσοπίλωρ, καρποῦ, στοιτὶς κατὰ τὴν γλῶσσαν τῶν καρπῶν, σημαίνει ἀφεσινό δὲ ἀναγγείλας τὴν εἰς τὰ νέφη μεταβάσιν τοῦ δυστυχεύς μηνοτήρος διεδέχεται αὐτὸν, δὲν εύτυχης!

— Αλλὰ ἐνταῦθα, δηπού οἱ ἄνδρες ἀφίνουσιν δύπισθα τὰς γυναικάς των, κατὰ τὴν Μπελτζογιόζο, οὐδέ ταὶς δίδουσιν τὸν βραχίονα εἰς τὸν περίπατον, εἴναι φόδος νὰ συμβῇ τοιοῦτον τι; Ενταῦθα, δηπού τοσαύτη πλησμονή νυμφῶν καὶ τοσαύτη σπάνις νυμφίων, εξόχως δὲ πάντων, δηπού τοσαύτη ἔλλειψις προσικῶν!

— Αλλ' ίδου ή καχόγλωσσος μοῦσα μεταξὺ γράφοντα, μὲ προσβλέπει μαχρόθεν, ίδου μειδιάς σευσὶς καὶ στατακόν, καὶ μεύει τοὺς σφραγίλαμούς· χαρά καταχθόνιος τὸ σύφρο τοῦ προσώπου της διαφωτίζει. Ερχεται δ δικίμων.

— Βλέπεις, μὲ λέγει, τὸν δικηγόρον ἐκεῖνον, τὸν ἐπὶ τῶν κωδίκων του κεκυρότα; Ήχει διαφόρους περὶ διαζυγίων δίκαιας καὶ μελετᾷ τὸ ἀθέα δι' ὅ, νὰ δυνηθῇ ἐπιτυχῶς νὰ παταλλήῃ δυστυχημά τινα γυναικήν ἀπὸ τὴν ἐλεεινότητα τοῦ σύζυγου της, δυστυχημά σύζυγον ἀπὸ τὸν νευρικοὺς σπασμοὺς τῆς γυναικός του.

— Ιδε καὶ τὴν ωραίαν αὐτὴν καὶ εὐπάρχων κυρίαν; Ερχεται εἰς τὸν νομομάθοις διέλα νὰ τὸν συμβεύλευθῇ περὶ σπουδαϊστήτου ἀντικείμενου.

Ο δικηγόρος ἀνακύπτει τῶν κωδήκων του, διευθετεῖ τὴν φενάκην του, ἐκβάλλει τὰ δίσποτρά του, καὶ παρακαλεῖ τὴν κυρίαν νὰ ἔλθεσῃ τὴν ὑπόθεσίν της. Αὕτη διστάζει, σιωπᾷ, ἔρυθριᾳ, ἐπὶ τέλους δὲ λέγει, μετὰ μεγίστης συστολῆς καὶ τὸ χειρόμαχτρόν της περισπῶσα.

— Κύριέ μου... ἔχω ἄνδρα ὑπέργυρον καὶ ποδαλγὸν, ὃ δυστυχής δὲν ἔχει ζωήν. Ἐντὸς ὀλίγου ἵσως μείνω χήρα, καὶ ἐπειδὴ δὲν ἐτεκνοποίησα, τὰ πλούτη ὅλα τοῦ συζύγου μου μὲν ἀφαιροῦνται. Διὰ τίνος λοιπὸν μέσου δύναμαι νὰ λάθω εἰς τὴν κυριότητά μου τὰ κτήματα καὶ τὰ πλούτη ταῦτα, διὰ τὰ ὅποια ἔθυσίασα τὴν νεότητά μου καὶ τὰς ἴδιαιτέρας μου ἵσως κλίσεις; ...

Ο δικηγόρος ἔτριψε τὰς χειράς του καὶ ἐσκέφθη πρὸς στιγμήν.

— Κυρία, εἶπεν, ή δικαία ἐπιθυμία σας πληρούται, ἀν γένη διαθήκη τις ἐν τάξει ...

— "Ω! κύριε, εἶπεν, εἰς τὸν πνέοντα τὰ λοισθια πῶς εἶναι δυνατὸν νὰ προτείνῃ τις τοιαῦτα; εὔρετε παρακαλῶ ἄλλο τι μέσον.

Ο δικηγόρος ἔτριψεν ἥδη τὸ μέτωπόν του, ἐσκέψθη καὶ εἶπε μετ' ὀλίγον.

— Δὲν εὑρίσκω κυρία ἄλλο μέσον...

— Συλλογισθῆτε, παρακαλῶ . . . ἔχω συμφέρον νὰ εὑρεθῇ . . .

— "Α! εὔρον! εὔρον! τί ηλικίαν ἔχετε; ...

— Πᾶς; κύριε!

— Θέλω νὰ εἴπω, ποίας ηλικίας εἶναι ὁ σύζυγός σας;

— "Εβδομηκοντούτης, ὁ καῦμένος!

— Καὶ δὲν ἔκαμε τέκνα; παράδοξον! Λοιπὸν κυρία μου, ὁ σύζυγός σας ἀνάγκη νὰ ἔχῃ τέκνον . . . Θέλετε μένεις ἡ κατὰ νόμον ἐπίτροπός του, καὶ τότε τὰ πάντα γίνονται κατ' εὐχήν.

— Μά, κύριέ μου, τὸ μέσον τοῦτο εἶναι ἀκατόρθωτον.

— Τίποτε δὲν εἶναι ἀκατόρθωτον εἰς μίαν νέαν καὶ εὔμορφον κυρίαν· ἔγω τώρα χρεωστῷ νὰ σᾶς εἴπω νὰ σκεφθῆτε . . .

— Εσκέφθην . . . καὶ εὔρον.

Μετὰ τὸν διάλογον τοῦτον, ἡ κυρία ἤγερθη καὶ ἀποχαιρετήσασα τὸν δικηγόρον της διὰ τὴν καλὴν αὐτοῦ συμβουλήν, ἀφῆκεν ἐπὶ τοῦ γραφείου του ἐν καλὸ ἀθροισμα τραπεζικῶν γραμματίων.

Ο ποδαλγὸς σύζυγος ἔκησεν εἰσένι καιρόν τινα, ἐπειτα ἀπέθανε, πρὸς μεγίστην καὶ ἀπαρηγόρητον λύπην τῆς κυρίας, τὴν δόποιαν ἀφίνε μὲ τὸ βάρος ἐνὸς βρέφους ἐν τῇ γαστρὶ, καὶ μὲ περιουσίαν οὐκ δλίγην.

Κατὰ τοὺς πρώτους μῆνας τῆς χηρείας της ἀπέ-

κτήσεις τὸ πολυπόθητον τέκνον, ὠραῖον ὡς ἀγγελάκι καὶ δυοιάζον ἔξαισιάς τὸν μακαρίτην, ὡς ἡ μήτη ἔβιβαίου.

Ἐνοεῖται δὲ οἰκοθεν διὰ ἀπασα ἡ περιουσία τοῦ ἀνδρὸς περιηλθεν εἰς χειρας τῆς εὐειδοῦς καὶ πολυμήτου χήρας.

Θέλετε ἔρωτήσει τώρα τὶς ἡ κυρία αὗτη καὶ ποὺ εὑρίσκεται. Εύρισκεται ὅχι βεβαίως ἐνταῦθα, ὅπου τὸ σον ἀμουσος ἡ κοινωνία, ἀλλ' εἰς Παρισίους.

Τύπαρχει ὅμως παρ' ἡμῖν ἄλλη τις εὐόρθιαλμος, καὶ νεαρὰ κυρία, ητοι τοι πλουσία, καὶ τοι ὑπέργυρον ἔχουσα καὶ ποδαλγὸν ἄνδρα, τὸν ἀγαπᾶ ὅμως περιπαθῶς καὶ οὐδὲ στιγμὴν ἐλλείπει ἀπὸ πληρίσιον του. Πλὴν ὁ σύζυγος, βαρυνόμενος τὴν τοσαύτην τῆς συμβίας του ἀφοσίωσιν, ζητεῖ νὰ τὴν διατευχθῇ, ὑπ' ἄλλης τινὸς γεροντοτερας πλανηθείς. Τοιοῦ τοι οἱ σύζυγοι! Αγαπῶσιν ἐκείνας, αἵτινες δὲν τοὺς ὑποφέρουσι, καὶ δὲν θέλουν ἐκείνας, αἵτινες λατρεύουσιν αὐτούς. Φρονίμως λοιπὸν ποιοῦσται καὶ αἱ εὐαίσθητοι συμβίαι σπανίως τούς ἀναισθήτους συμβίους των . . .

Τὴν μανοτονίαν τοῦ ἐνταῦθα βίου μας διεποίκιλλεν ἐσχάτιας ἡ παρουσία μουσικοῦ τινος θαυμαστοῦ τὴν τέχνην. Ἐδωκεν οὖτος διαφόρους παραστάσεις δημοσίως, καὶ ἀκολούθως προσκληθείς εἰς δύω φιλοκάλους οἰκίας, ἀφορμὴ ἐγένετο συναθροίσεως τοῦ ἄνθους τῆς κοινωνίας μας, τοῦ μαρατινούμενου τοσοῦτον χρόνον ὑπὸ τὰς καυτικὰς τῆς πλήξεως ἀκτῖνας. Αὕτη δὴ ἐγένετο ἡ ἀρχὴ τῶν χειμερινῶν διασκεδάστεων τῆς πρωτευούσης μας, τῆς ἔχουσης τοσαύτην ἀνάγκην αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τῶν παρκερικῶν. Λέγεται πρὸς τούτοις, διτι θέλομεν ἔχει καὶ θέατρον ἐφέτος. Νὰ ηναι ἀληθὲς τοῦτο; ἀμφιβόλλομεν· ἀλλὰ δὲν θέλομεν πάντει φωνάζοντες ὡς οἱ ἀρχαῖοι "Panem et circensem!" «Ἀρτον καὶ θέατρον!» διότι ἔβαρύνθημεν πλέον τὰς παραστάσεις τῆς πολιτικῆς.

Παρακαλοῦμεν τὴν κυβέρνησιν νὰ σκεφθῇ ὡρίμως ἐπὶ τοῦ σκουδάδιου τούτου ἀντικειμένου, διπερ θέλει συντελέσει τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἴδιαν της ἡσυχίαν, καὶ τὴν ἐπὶ τὸ μουσικώτερον καὶ διασκεδαστικώτερον μόρφωσιν τῆς πληκτικῆς κοινωνίας μας.

Εἶχα ἥδη καὶ τινα σπουδαῖα νὰ διακοινώσω εἰς τοὺς ἀναγνώστας μου, ἀλλὰ φοβούμενος μὴν ὑποπέσω εἰς τὴν δργήν τῶν ἀνδρῶν, ὡς ὑπέπεσα ἐσχάτως εἰς τὸ μέσον τοῦ ὠραίου καὶ μὴ ὠραίου φύλου τῶν Ἀθηνῶν, ἀναβάλλω τὰς διηγήσεις μου εἰς τὸ ἐπόμενον μῆνα.

ΓΟΡΓΙΑΣ.